

TØNSBERG KOMMUNE

Kommunedelplan for klima og energi

2018-2028

HANDLINGSDEL

Jamfør bystyrets vedtak 20.06.2018 (sak 076/18)

Innledning.....	1
Visjon og målsetting.....	1
Rullering av handlingsdelen	2
Ansvar og rapportering	2
Kommunens virksomhet	3
Strategier for å nå målet	3
Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden	3
Energi.....	5
Strategier for å nå målet	5
Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden	5
Areal og transportplanlegging.....	6
Strategier for å nå målet	6
Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden	7
Næringsliv	8
Strategier for å nå målet	8
Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden	8
Skog- og jordbruk	9
Strategier for å nå målet	9
Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden	10
Innbyggere og lokalsamfunn.....	10
Strategier for å nå målet	10
Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden	11

Innledning

Kommunedelplanen for klima og energi ble vedtatt av bystyret 20.06.2018 (sak 076/18). I følge planen skal det utarbeides en handlingsdel som rulleres årlig. Oppbyggingen i handlingsdelen tar utgangspunkt i de mål og strategier som er vedtatt i klimaplanen.

Visjon og målsetting

I klimaplanen er det definert en overgripende **visjon** for kommunens arbeid med klima og miljø:

*Tønsberg kommune skal være ledende i klimaarbeidet,
grønn, ren og bærekraftig.*

Visjonen er grunnlaget for kommunens **hovedmål** om klima- og miljøarbeid:

Tønsberg kommune skal i 2030 slippe ut 40 % mindre klimagasser enn i 1990. Utslipp fra Esso på Slagentangen skal ikke regnes med.

Tønsberg kommune skal være karbonnøytral i 2050.

I 2030 er stasjonær energibruk i bygg og anlegg redusert med 20 % sammenliknet med 1990.*

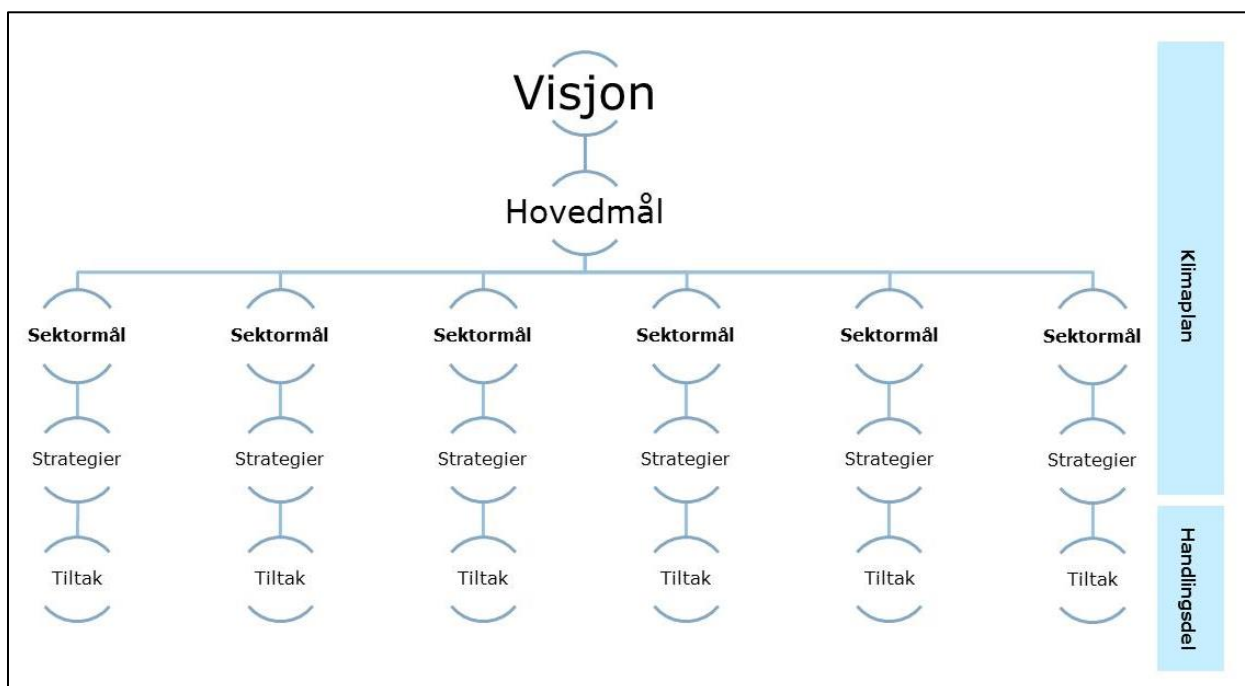
** Tallet gjelder energibruk per person i kommunen.*

Visjon og hovedmål blir underbygget av følgende seks temaer:

- Kommunens virksomhet
- Energi
- Areal og transportplanlegging
- Næringsliv
- Skog- og jordbruk
- Innbyggere og lokalsamfunn

Det er definert egne sektormål for hvert av disse temaene. Videre er det definert strategier for hvert tema som sier noe om hvordan kommunen skal arbeide for å nå planens mål.

Figur 1 viser sammenhengen mellom Klimaplanen og Handlingsdelen og hierarkiet av visjon, hovedmål, sektormål, strategier og tiltak.

Figur 1: Hierarki for visjon, mål, strategier og tiltak

Visjon, hovedmål, sektormål og strategier er forankret i klimaplanen som skal rulleres hvert fjerde år. Denne handlingsdelen består av konkrete tiltak knyttet til planens sektormål og strategier og skal rulleres hvert år. I Handlingsdelen er sektormål og strategier for hvert tema gjengitt. Det er gitt konkrete tiltak innenfor hvert tema, som skal sikre måloppnåelse og at strategiene følges.

Rulling av handlingsdelen

Handlingsdelen skal rulleres årlig, i forbindelse med budsjettet. Følgende skal gjennomføres ved rulling av handlingsdelen:

1. Gjennomføring rapporteres i eget kapittel i kommunens årsmelding.
2. Det skal gjøres en gjennomgang av ansvar for oppfølging, og det lages budsjett for mål som skal gjennomføres neste år. Det må påses at det finnes tilstrekkelige midler til å gjennomføre valgte tiltak. Ansvar må plasseres tydelig, og kommuniseres til rette vedkommende.

Ansvar og rapportering

Ansvar for rulling av handlingsplanen ligger hos rådmannen som årlig oppnevner en arbeidsgruppe som har fullmakt til å innhente grunnlaget for rapporteringen fra aktuelle virksomheter og fagenheter. Arbeidsgruppa rapporterer til rådmannen og UNS.

Kommunens virksomhet

Sektormål

Kommunen skal gjøre en betydelig innsats for å redusere klimagassutslippene fra egen virksomhet, og på den måten gå foran som et godt eksempel for kommunens næringsliv og innbyggere.

Spesifikt energiforbruk i kommunens bygningsmasse skal innen 2028 reduseres med 5 % med basis i 2016-forbruket.

Innen 2028 skal hele den kommunale bilparken gå på klimanøytralt drivstoff.

Innen 2020 skal kommunens tjenestereiser med fly reduseres med 15 %.

Kommunen skal, innenfor det som er økonomisk forsvarlig, velge de byggematerialene som gir lavest miljøbelastning og klimagassutslipp.

Strategier for å nå målet

- Kommunen skal jobbe aktivt for at energiforbruket i egen bygningsmasse reduseres.
- Kommunens kjøretøy som går på fossilt drivstoff skal fases ut.
- Kommunens ansatte skal ha fokus på at alle tjenestereiser gjøres så miljøvennlige som mulig
- Kommunens arbeid med overgang til LED-gatebelysning skal videreføres.
- Tønsberg kommune skal ta en aktiv rolle i VOIS for å gjøre samarbeidet mer miljøvennlig og arbeide for at miljømerkede varer skal prioriteres.
- Kommunen skal tilrettelegge for kildesortering av næringsavfall og at innsamling av avfall blir mer miljøvennlig.
- Bruk av solenergi i kommunale bygg skal vurderes.

Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden

	Forslag til tiltak	Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
1	Kommunale formålsbygg* skal tilkobles fjernvarmeledningen der det teknisk og økonomisk ligger til rette for det.	TKE		
2	Miljøvennlig belysning (bedre eller tilsvarende LED) med tilhørende lysstyring, skal innen 2028 fases inn i alle kommunale formålsbygg*.	TKE		
3	Tønsberg kommune skal fortsette arbeidet med å skifte gatebelysning til LED.	Bydrift		
4	Oljekjeler for grunnlast skal fases ut innen år 2020. Innen år 2028 skal også oljekjeler for spisslast fases ut.	TKE		

	Forslag til tiltak	Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
5	Solenergi skal innen 2028 være tatt i bruk i noen kommunale formålsbygg* med stort varmebehov året rundt.	TKE		
6	Alle kommunale formålsbygg* skal innen 2028 ha energioppfølgingssystem (EOS).	TKE		
7	For kommunale formålsbygg* skal det utarbeides årlig energi- og klimaregnskap.	TKE		
8	I alle nye kommunale bygg eller ved rehabilitering skal tre vurderes i bærende konstruksjoner og fasader alene eller i kombinasjon med andre materialer.	EUT og TKE		
9	Klimaeffektive og miljøvennlige materialer skal brukes som erstatning for utslippsintensive materialer i alle nye kommunale bygg eller ved rehabilitering der dette har en klimafordel.	EUT og TKE		
10	Kommunale byggeprosesser bør miljøsertifiseres.	EUT og TKE		
11	Kommunale byggeplasser bør være fossilfrie og grønne.	EUT og TKE		
12	Det må tilrettelegges for bruk av alternative transportmidler for kommunens ansatte. F.eks. gjennom tilgang på el-sykler og dusjmuligheter på arbeidsplassene.	EUT og TKE		
13	Tønsberg kommune skal utarbeide en grønn innkjøpsstrategi. Miljø skal være en del av vurderingskriteriene i alle offentlige innkjøp. Kommunen skal også ta aktivt del i innkjøpssamarbeidet VOIS for å påvirke innkjøpskriteriene i miljøvennlig retning.	Råd- mannen		
14	Kantinene skal ha fokus på kortreist mat. Minst 20 % skal være økologisk.	Til rette- lagt arbeid		
15	Nye kjøretøy som kjøpes inn og tas i bruk av kommunen skal være fossilfrie. Biogass- og el-kjøretøyer prioriteres.	Alle virksom- heter		
16	Tønsberg kommunes virksomheter skal miljøsertifiseres i løpet av planperioden.	Bydrift og TKE		
17	Det skal gjennomføres tiltak for å redusere avfallsmengden, blant annet gjennom krav til livsløpsanalyser for produkter som kjøpes inn.	Råd- mannen		
18	Tjenestereiser på avstander under 60 mil skal ikke skje med fly der det fins kollektivtilbud med tog, buss eller båt. Bil skal ikke brukes på tjenestereiser der det er mulig å	Alle virksom- heter		

Forslag til tiltak	Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
bruke kollektivtrafikk og sykkel. Der kollektivtrafikk ikke er mulig eller egnet, skal kommunens tjenestebiler fortrinnsvis brukes.			

* Formålsbygg = bygninger som ikke brukes til boligformål. Eksempler er skoler, barnehager, sykehjem, idrettshaller og administrasjonsbygg.

Energi

Sektormål

Innen 2021 skal muligheten for utnyttelse av spillvarmen fra Esso-raffineriet på Slagentangen utredes.

Direkte klimagassutslipp fra energiproduksjon skal være null innen 2030.

Det skal produseres mer fornybar energi i Tønsberg.

Innen 2028 skal 20% av nye bygg over 1000 m² miljøsertifiseres.

Strategier for å nå målet

- Spillvarmen fra Esso-raffineriet på Slagentangen skal utnyttes til energiformål eller grønn næringsutvikling.
- Kommunen skal kartlegge luftforurensning fra vedfyring.
- Kommunen skal legge til rette for lokale systemer for klimavennlig energiproduksjon, lagring og distribusjon.
- Kommunen skal gi råd om ENØK-tiltak i eksisterende bygg.

Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden

		Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
1	Varmeanlegget på Jarlsø må utvikles videre slik at dette får en kapasitet på 4 GWh i 2028	TKE		
2	Kommune skal samarbeide med fjernvarmeleverandørene for å redusere klimagassutslippene fra fjernvarmesentralene.	TKE		

		Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
3	Kommunen skal ta initiativ til samarbeid med Esso for å utrede mulighetene for å utnytte spillvarmen fra raffineriet på Slagentangen.	Rådmannen		
4	Det skal legges til rette for videre utbygging av fjernvarmenettet.	KUT		
5	Oppfordre til at 20 % av alle nye bygg over 1000 m ² skal bli miljøsertifisert.	KUT		
6	Kapasiteten for biogassproduksjon må analyseres i samarbeid med Greve biogass.	Rådmannen		
7	Det skal arbeides for å få flere til å velge biogass som drivstoff.	Rådmannen		
8	Ny bussoppstillingsplass må tilrettelegges for biogass.	Rådmannen		
9	Kommunens nettsider skal oppdateres med god informasjon om energiltak og en oversikt over støtteordninger for gjennomføring av energiltak.	Rådmannen		

Areal-, bygg- og transportplanlegging

Sektormål

Tønsberg kommune skal fortsatt bruke sin rolle som planmyndighet til å sikre at kommunen fortetter og reduserer transportbehovet.

Innen 2028 skal andelen reiser foretatt med kollektiv, sykkel og gange være over 50 % (var 32 % i 2013/14 og 27 % i 2016).

Strategier for å nå målet

- Kommunen skal sikre en utvikling med en hensiktsmessig fordeling av funksjoner etter prinsippet om rett virksomhet på rett sted.
- Bruk av kollektiv, sykkel og gange skal prioriteres framfor privatbilisme i kommunens areal- og transportplanlegging, herunder kommuneplan og kommunens strategidokumenter.
- Det skal lages en overordnet plan for knutepunktutvikling (bolig og andre funksjoner) rundt ny jernbanestasjon.

Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden

	Forslag til tiltak	Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
1	Ved utarbeiding og behandling av kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner, skal det lages mobilitetsplaner som viser hvordan folk skal komme til / fra arbeid, skole og barnehage på en miljøvennlig måte.	KUT		
2	I samarbeid med fylkeskommunen knyttes det direkte kontakt med ledende fagmiljøer innen selvkjørende transport.	Råd- mannen		
3	Fergen over Husøysundet baseres på el-drift.	Bydrift		
4	Innføre tryggere og høyere standard på sykkelveinettet med bredere traséer, tydeligere avgrensning mot kjørebane og bedre merking.	Bydrift		
5	Det skal kontinuerlig arbeides for å gi tilstrekkelig med trygge sykkelparkeringsplasser ved kollektivknutepunkter og i sentrum. Parkeringsplassene skal være overbygde og ha solide stativer som syklene kan låses fast i.	Bydrift		
6	Det skal etableres en bysykkelordning.	Bydrift		
7	Tilrettelegge for sykling ved all gate- og veiplanlegging, slik at alle kryssløsninger og busslommer utformes slik at framkommeligheten for sykkel blir god.	KUT ved ny- planleggin g, Bydrift ved om- bygging		
8	Bestemmelsene om parkering i kommuneplanens arealdel og i kommunens parkeringsstrategi må revideres med sikte på å redusere antall parkeringsplasser knyttet til arbeidsplasser og handel.	KUT		
9	Kommunen skal gjennomføre en kompetanseheving i egen organisasjon om alternative energikilder og miljøvennlige byggematerialer og byggemetoder.	Råd- mannen		
10	Kommunen skal gi informasjon om alternative energikilder og miljøvennlige byggematerialer og energikilder til utbyggere.	KUT		
11	Kommunen skal sikre at utbyggingsavtaler har en miljøvennlig profil.	KUT og Bydrift		
12	Det skal etableres 6 nye parkeringsanlegg for sykkel i eller i tilknytning til bysentrum. Anleggene skal være overbygde og ha låsbare stativer.	KUT og Bydrift		

Forslag til tiltak		Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
13	Kommunen skal forbedre rutiner for brøyting, strøing og feiing av gang- og sykkelveier.	Bydrift		
14	Kommunen skal gjennomføre en kartlegging av «snarveier» for gående. Disse snarveiene skal utbedres/opprustes der det er behov for det.	KUT		
15	Innføre rutiner for at det orienteres om fordelene ved bruk av tre ved oppstart av planarbeid, samt krav til at bruk av tre i bygninger inkluderes i planbestemmelsene der dette er aktuelt.	KUT		

Næringsliv

Sektormål

Næringslivet i kommunen skal bli mer miljøvennlig og det skal bli attraktivt for nye, grønne næringsaktører å etablere seg i Tønsberg.

Innen 2028 skal antallet miljøsertifiserte virksomheter økes med 50 % (fra 72 stk. i 2017).

Kommunens næringsplan skal ha et tydelig fokus på grønn næringsutvikling.

Strategier for å nå målet

- Kommunen skal ha klare mål og strategier for grønn næringsutvikling i sine planer.
- Det er viktig å samarbeide tett med Greve biogass for å fremme utvikling av fabrikken og andre næringer knyttet til den.
- Det skal innføres støtteordninger og nettverk for å fremme grønt næringsliv i kommunen.
- Kommunen skal jobbe for at flere virksomheter miljøsertifiseres.
- Næringsplanen skal inneholde strategier for hvordan næringslivet skal bli mer klimavennlig.
- Næringslivet i sentrum skal stimuleres til å benytte avfallssuganlegg.
- Etablere dialog med Esso Slagentangen med sikte på å redusere CO₂-utslippet.

Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden

Forslag til tiltak		Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
1	Kommuneplanens handlingsdel må inkludere mål om grønn næringsutvikling ved neste rullering.	Råd- mannen		
2	Kommunen skal utvide sin kapasitet til samarbeid med	Råd-		

Forslag til tiltak	Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
	mannen		
3	Kommunen skal ta initiativ til videre samarbeid med Greve biogass for å vurdere mulighetene for grønn verdiskaping knyttet til biogassfabrikken.	Råd- mannen	
4	Samarbeidet med Start i Vestfold og utvikling av Gründerhuset må ha fokus på grønn næringsutvikling. Det må vurderes om det skal etableres et eget nettverk for grønn næringsutvikling.	Råd- mannen	
5	Kommunen skal ha informasjon på sine hjemmesider om miljøsertifisering av private virksomheter.	Bydrift og TKE	
6	Det skal utvikles en grønn guide som forteller folk hvor det finnes miljøalternativer til innkjøp i kommunen.	Råd- mannen	
7	Kommunen skal etablere et miljøfond som hjelper næringslivet til å bli mer miljøvennlig.	Råd- mannen	

Skog- og jordbruk

Sektormål

Klimagassutslipp fra produksjon av mat og skogsvirke i Tønsberg kommune skal reduseres med 25 % innen 2028.

Strategier for å nå målet

- Kommunens egen skog drives med tanke på maksimal karbonlagring samtidig som det legges til rette for stort biologisk mangfold og gode rekreasjonsmuligheter.
- Kommuneplanen skal brukes som verktøy for å ta vare på skog- og jordbruksarealer.
- Gjennom kommuneplanen skal myr og sumpmark tas vare på.
- Bruken av trevirke til erstatning for utslippsintensive materialer som stål, betong og aluminium bør økes, og kommunen bør gå foran ved bygging av egne bygg.
- Kommunen bidrar med informasjon om karbonfangst i jord og stimulerer så langt som råd til at landbruket i Tønsberg kommune tar disse nye teknikkene i bruk.
- Kommunen bør legge til rette for og stimulere til dyrking av mat i byen og tettstedene.
- Kommunen skal utnytte sin markedsrett og kjøpe økologisk mat så langt som mulig.

Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden

	Forslag til tiltak	Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
1	Kommunens skog drives for størst mulig karbonlagring og fangst samtidig som det legges til rette for stort biologisk mangfold og gode rekreasjonsmuligheter.	Bydrift		
2	Ved rullering av kommuneplanens arealdel bør skog- og jordbruksarealer tas vare på.	KUT		
3	Ved rullering av kommuneplanen bør myr og sumpmark tas vare på.	KUT		
4	Kommunen bidrar med informasjon om karbonfangst i jord og stimulerer så langt som råd til at landbruket i Tønsberg kommune tar disse nye teknikkene i bruk.	KUT		
5	Kommunen bør legge til rette for dyrking av mat i byen og tettstedene.	KUT		
6	Kommunen skal utnytte sin markedsrett og kjøpe økologisk mat så langt som mulig.	Råd- mannen		

Innbyggere og lokalsamfunn

Sektormål

Innbyggerne i Tønsberg skal få økt kunnskap og endrede holdninger omkring miljø, klima og energiforbruk.

Det skal være lett for innbyggerne å ta miljøvennlige valg i hverdagen.

Innen 2028 skal mengden husholdningsavfall per innbygger per år reduseres med 5% i forhold til 2016 nivå.

Matsvinnet skal reduseres med 5% innen 2021 i forhold til 2016 nivå.

Strategier for å nå målet

- Kommunen skal styrke informasjonsarbeidet om klima og miljø og bygge opp kapasiteten til å utføre slikt arbeid.

- Kommunen skal arrangere aktiviteter for å hjelpe befolkningen til å ta mer miljøvennlige valg i hverdagen.
- Kommunen skal samle statistikk om husholdningsavfall.

Tiltak som ønskes gjennomført i planperioden

	Forslag til tiltak	Ansvar for oppfølging	Budsjett	Utført
1	Tønsberg kommunes informasjonsstrategi skal inneholde mål for miljøkommunikasjon.	Råd- mannen		
2	Viktige måltall om miljø skal regelmessig publiseres: antall personer i hver bil, antall busspassasjerer, mengde restavfall, redusert energiforbruk.	Råd- mannen		
3	Kommunen skal oppfordre skoler til å starte skolehager og gi veiledning til skoler som ønsker å gjøre dette.	Skole og oppvekst		
4	Det skal utarbeides en matstrategi for kommunen for å minke kjøttforbruket og øke andelen kortreist miljøvennlig mat i kommunale virksomheter og hos innbyggerne i kommunen.	Råd- mannen		
5	Det skal arrangeres en bilfri dag i Tønsberg sentrum i løpet av 2018/2019. Næringslivet, kommunen og organisasjoner skal inviteres til å delta. Det må vurderes å tilby gratis kollektivtransport i kommunen denne dagen.	Råd- mannen		
6	Kommunen skal gjennomføre en kampanje for å fremme vintersykling.	Råd- mannen		
7	Kommunen skal informere om Den Magiske Fabrikken, og klimaeffekter ved denne, rettet mot innbyggerne.	Råd- mannen		
8	Det skal innføres støtteordning for tøybleier, med begrunnelse i avfallsreduksjon.	Bydrift		